

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

СЕКТОР ЗА КОНТРОЛУ ПОСЛОВАЊА БАНАКА

БАНКАРСКИ СЕКТОР У СРБИЈИ

Извештај за II тромесечје 2016. године

Септембар 2016. године

Садржај:

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БАНКАРСКОМ СЕКТОРУ СРБИЈЕ.....	3
1.1. Одабрани параметри банкарског сектора Србије	3
1.2. Концентрација и конкуренција.....	4
2. ПРОФИТАБИЛНОСТ	6
2.1. Показатељи профитабилности	6
2.2. Структура резултата	8
2.3. Оперативни добитак	10
2.4. Оперативни расходи	10
3. АКТИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА	12
3.1. Ниво и структура	12
3.2. Класификована актива.....	14
3.3. Кредити.....	15
3.4. Проблематични кредити	16
4. ПАСИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА	23
4.1. Структура извора средстава.....	23
4.2. Депозити	24
4.3. Укупно кредитно задужење банака.....	26
4.4. Обавезе према иностранству	27
4.5. Субординиране обавезе.....	28
5. ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ.....	29
6. ЛИКВИДНОСТ БАНАКА	31
7. АДЕКВАТНОСТ КАПИТАЛА.....	32
8. ДЕВИЗНИ РИЗИК	35
9. РЕГУЛАТОРНЕ АКТИВНОСТИ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ.....	36

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БАНКАРСКОМ СЕКТОРУ СРБИЈЕ

1.1. Одабрани параметри банкарског сектора Србије¹

Банкарски сектор Србије је на крају јуна 2016. године чинило 30 банака, са организационом мрежом од 1.717 пословних јединица (један мање у односу на крај претходног тромесечја) и 24.128 запослених (47 мање него на крају претходног тромесечја).

Табела 1.1. Преглед одабраних параметара банкарског сектора Србије

(у млрд RSD, у %)

	Број банака	Актива		Капитал		Мрежа		Запослени	
		Износ	Учешће	Износ	Учешће	Број посл. једин. ¹⁾	Учешће	Број	Учешће
Банке у власништву домаћих лица	8	755	24,2%	142	22,2%	494	28,8%	6.040	25,0%
Државне	6	568	18,2%	85	13,3%	416	24,2%	5.207	21,6%
Приватне	2	187	6,0%	57	8,9%	78	4,6%	833	3,4%
Банке у власништву страних лица	22	2.365	75,8%	496	77,8%	1.223	71,2%	18.088	75,0%
Италија	2	830	26,6%	182	28,6%	246	14,3%	4.247	17,6%
Аустрија	3	464	14,9%	98	15,4%	207	12,0%	3.257	13,5%
Грчка	4	397	12,7%	91	14,3%	290	16,9%	4.344	18,0%
Француска	3	314	10,1%	51	8,0%	211	12,3%	2.551	10,6%
Остали	10	360	11,5%	73	11,5%	269	15,7%	3.689	15,3%
Укупно банкарски сектор	30	3.120	100,0%	638	100,0%	1.717	100,0%	24.128	100,0%

¹⁾ Пословне јединице обухватају све облике делова пословне мреже: централе, филијале, експозитуре, шалтери и друге пословне јединице.

Извор: Народна банка Србије.

У другом тромесечју 2016. настављен је тренд смањења укупног броја запослених у банкарском сектору Србије. Смањење броја запослених на нивоу сектора за 47 резултат је повећања броја запослених код 15 банака за укупно 220 новозапослених и смањења броја запослених код 11 банака за укупно 267. Пословна мрежа банака није знатније промењена у односу на прво тромесечје: код четири банке смањен је број пословних јединица за 11, док је код седам банака евидентирано повећање за десет пословних јединица.

Укупна нето билансна актива банкарског сектора Србије је на крају јуна износила 3.120,4 млрд динара (повећање за 2,5% у односу на прво тромесечје), а укупан билансни капитал 638,5 млрд динара (повећање за 1,3% у односу на крај претходног тромесечја).

¹ Сви подаци у Извештају дати су на основу извештаја које су банке дужне да достављају Народној банци Србије, а које нису ревидирали екстерни ревизори, нити је њихова исправност била предмет непосредне контроле Народне банке Србије.

Банке у већинском власништву домаћих лица (приватних лица и Републике Србије) у односу на претходно тромесечје незнатно су смањиле тржишни удео (са 24,4% на 24,2%), док је учешће банака у већинском власништву страних лица незнатно повећано (са 75,6% на 75,8%), праћено повећањем билансне суме за 2,9%. Када је реч о структури банака, у другом тромесечју је, посматрано према власништву, дошло до промене, јер је *KBM Banka A.D. Kragujevac*² прешла у власништво домаћих приватних лица.

Доминантно учешће у банкарском сектору Србије и даље имају банке пореклом из Италије, Аустрије, Грчке и Француске (12 банака), са уделом у укупној билансној суми од 64,3% – умерено повећање учешћа за 0,5 п.п. у односу на прво тромесечје.

1.2. Концентрација и конкуренција

Банкарско тржиште Србије и даље одликује задовољавајући степен конкуренције и ниска концентрација активности. Вредност Херфиндал–Хиршмановог³ индекса указује на одсуство концентрације у свим посматраним категоријама (видети Табелу 1.2.1). Већ дужи период највише вредности Херфиндал–Хиршмановог индекса забележене су код депозита (првенствено депозита становништва) и прихода од накнада, а најнижа вредност код кредита становништву.

Табела 1.2.1. Показатељи концентрације и конкуренције

(учешће %)	Првих 5 банака	Првих 10 банака	HHI ¹⁾
Актива	54,7	77,3	813
Кредити (укупни)	51,7	74,6	738
Кредити становништву	49,0	75,9	716
Кредити привредним друштвима	53,5	78,1	768
Депозити (укупни)	54,3	78,4	828
Депозити становништва	56,2	80,3	929
Приходи (укупни)	50,6	76,6	725
Приходи од камата	51,3	75,9	740
Приходи од накнада	57,5	80,5	875

¹⁾ Херфиндал–Хиршманов индекс концентрације.

Извор: Народна банка Србије.

² *KBM Banka A.D. Kragujevac* послује од 8. јула 2016. године под промењеним називом *Direktna banka A.D. Kragujevac*.

³ Херфиндал–Хиршманов индекс концентрације израчунава се као сума квадрираних учешћа појединачних банака у укупној категорији која се посматра (актива, кредити, депозити итд.). Вредност показатеља до 1.000 указује на одсуство концентрације у сектору, вредност између 1.000 и 1.800 на постојање умерене концентрације, а вредност изнад 1.800 на постојање изражене концентрације.

Посматрано према предметним категоријама (нето билансна актива, бруто кредити и укупни депозити), готово је непромењено учешће десет највећих банака у Србији: 77,3% учествују у нето билансној активи, 74,6% у бруто кредитима и 78,4% у укупним депозитима.

Табела 1.2.2. Ранг листа десет највећих банака према критеријуму билансне aktive

(у млрд РСД, у %)

	30.06.2015.			31.03.2016.			30.06.2016.			Δ Г	Δ Т
	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг		
Banca Intesa A.D. - Beograd	484	16,2	1	479	15,7	1	519	16,6	1	—	—
Komercijalna banka A.D. - Beograd	390	13,1	2	410	13,5	2	410	13,1	2	—	—
Unicredit Bank Srbija A.D. - Beograd	291	9,8	3	305	10,0	3	311	10,0	3	—	—
Raiffeisen Banka A.D. - Beograd	231	7,7	4	238	7,8	4	241	7,7	4	—	—
Societe Generale banka Srbija A.D. - Beograd	216	7,2	5	225	7,4	5	227	7,3	5	—	—
Agroindustrijska komercijalna banka AIK banka A.D. - Beograd	177	5,9	6	178	5,9	6	178	5,7	6	—	—
Eurobank A.D. - Beograd	140	4,7	7	141	4,6	7	144	4,6	7	—	—
Banka Poštanska štedionica A.D. - Beograd	117	3,9	9	129	4,2	8	132	4,2	8	↑	—
Erste Bank A.D. - Novi Sad	103	3,5	12	121	4,0	10	127	4,1	9	↑	↑
Vojvodanska banka A.D. - Novi Sad	119	4,0	8	122	4,0	9	124	4,0	10	↓	↓

Извор: Народна банка Србије

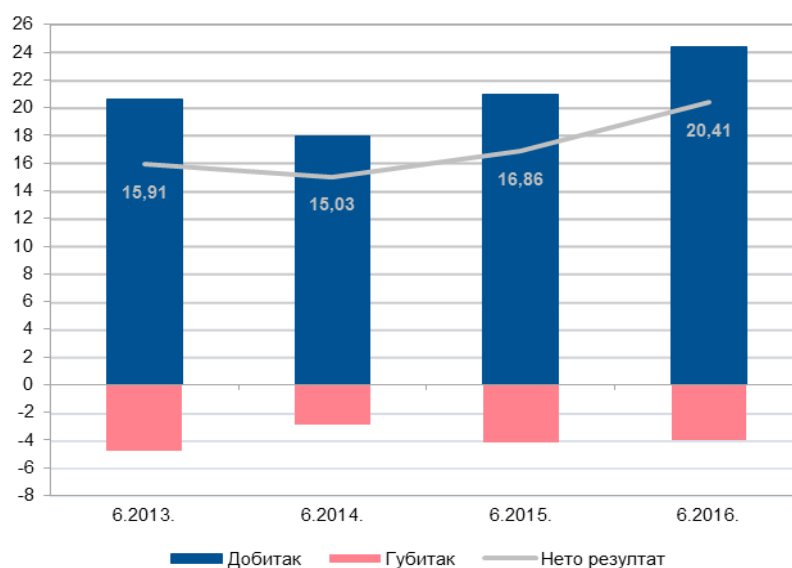
Структура десет највећих банака према висини билансне суме на крају јуна је непромењена, али је у односу на претходно тромесечје измењен редослед на последње две позиције на листи десет највећих банака (позиције су замениле: *Erste Bank A.D. Novi Sad* и *Vojvodanska banka A.D. Novi Sad*). Водећа банка у Србији, према висини билансне суме, и даље је *Banca Intesa A.D. Beograd*, која је забележила пораст тржишног учешћа од 0,9 п.п. у односу на прво тромесечје.

2. ПРОФИТАБИЛНОСТ

2.1. Показатељи профитабилности ⁴

На крају другог тромесечја 2016. на нивоу банкарског сектора Србије јасно се уочава наставак тренда побољшања профитабилности банака. На дан 30. јуна остварен је позитиван нето финансијски резултат пре опорезивања у износу од 20,4 млрд динара, што представља пораст од 21% у односу на остварени нето добитак пре опорезивања у истом периоду претходне године.

Графикон 2.1.1. **Резултат пре опорезивања**
(у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

Пораст профитабилности банака је праћен хетерогеном структуром остварених резултата, јер су с добитком, у укупном износу од 24,4 млрд динара, пословале 23 банке, док је седам банака остварило негативан финансијски резултат, у укупном износу од 4,0 млрд динара. Позиције добитка и губитка на нивоу банкарског сектора су изразито концентрисане, тако да преко половине укупног добитка сектора опредељују три банке с највећим нето добитком, док једна банка с највећим нето губитком чини две трећине укупног губитка сектора. Тржишно учешће банака које на крају другог тромесечја послују с губитком

⁴ У складу с изменама регулативе из области рачуноводства (Контни оквир и обрасци финансијских извештаја), промењена је и методологија за израчунавање одређених показатеља профитабилности, почев од 31. децембра 2014. године.

износи 14,9%, што је осетно више него у претходном тромесечју, када је укупан губитак сектора опредељивало седам банака с тржишним учешћем од 3,3%.

Табела 2.1. Преглед банака са највећим добитком и губитком

(у млн RSD)

30. 6. 2016.

Банке са највећим нето добитком

Unicredit Bank Srbija A.D. Beograd	5.209
Banca Intesa A.D. - Beograd	4.407
Agroindustrijska komercijalna banka AIK banka A.D. Beograd	3.410
Raiffeisen Banka A.D. Beograd	3.129
Societe Generale banka Srbija A.D. Beograd	1.757

Банке са највећим нето губитком

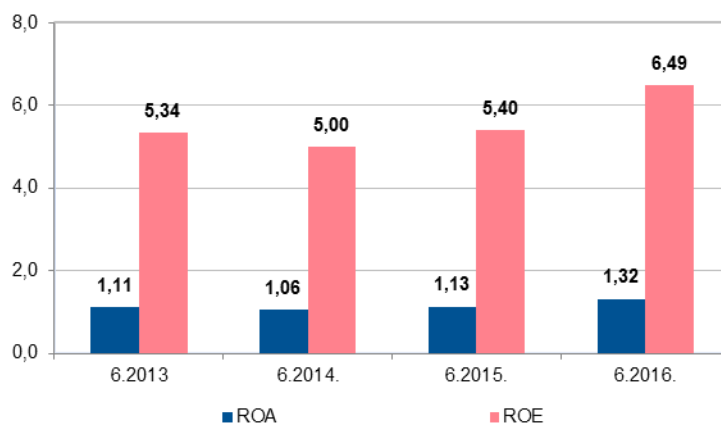
Komercijalna banka A.D. Beograd	2.646
Telenor banka A.D. Beograd	600
MIRABANK AKCIONARSKO DRUSTVO BEOGRAD	228
mts banka akcionarsko društvo, Beograd	170
Marfin Bank A.D. Beograd	164

Извор: Народна банка Србије.

Повећање профитабилности банкарског сектора је на крају посматраног тромесечја праћено повећањем показатеља профитабилности у односу на исти период претходне године: приноса на активу и приноса на капитал. Принос на активу (ROA) на крају другог тромесечја 2016. је износио 1,32% (повећање за 0,19 п.п. у односу на исти период 2015), а принос на капитал (ROE) 6,49% (раст за 1,09 п.п. у односу на претходну годину).

Графикон 2.1.2. Показатељи профитабилности банкарског сектора

(у %)

Извор: Народна банка Србије.

2.2. Структура резултата

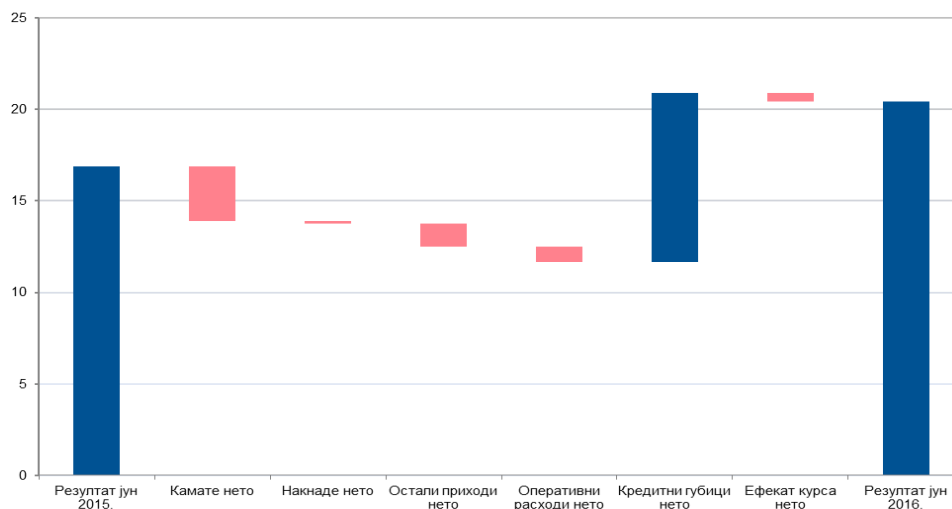
Главни покретач пораста нето добитка било је смањење нето кредитних губитака, који износе 11,9 млрд динара у другом тромесечју 2016, што је нешто више од половине нето кредитних губитака остварених у истом периоду 2015. Разлог поменутих кретања јесу нижи нето расходи по основу индиректних отписа билансних позиција за 41,7% у односу на друго тромесечје 2015. (са 20,9 млрд динара смањени су на 12,1 млрд динара). Такође, банке су забележиле нето расход по основу директног отписа ненаплативих потраживања, који је за 31,8% нижи него претходне године (пад са 508 млн динара на 346 млн динара). На приходној страни, по основу резервисања за кредитно-ризичне ванбилансне позиције остварен је нето приход у другом тромесечју и 2015. и 2016. године, при чему су нето приходи остварени у другом тромесечју текуће године већи за 327 млн динара од нето прихода из другог тромесечја претходне године.

Обележје банкарског сектора Србије у другом тромесечју 2016. су и нижи нето приходи по основу камата и накнада у односу на исти период претходне године.

Остварени нето добитак по основу камата у другом тромесечју 2016. износио је 62,3 млрд динара, што је за 4,5% мање него 2015. године. Наведено смањење је последица израженијег пада прихода по основу камата (смањење за 10,9 млрд динара у поређењу с претходном годином), узрокованог општим падом каматних стопа на домаћем и међународном тржишту, у односу на пад расхода од камата (смањење за 8,0 млрд динара у односу на исти период претходне године). У структури укупних прихода и расхода од камата једино су расходи од камата по основу хартија од вредности и у динарима и у страној валути забележили повећање у односу на оне из другог тромесечја 2015. године, тако да су на крају јуна 2016. чинили 2,8% укупних расхода од камата. Највеће смањење је забележено код прихода од камата по основу кредита у динарима – за 13,7% (са 65,5 млрд динара на 56,5 млрд динара). У структури укупних расхода по основу камата, највеће смањење је забележено код расхода камата по основу депозита у динарима и страној валути (за 44,8% и 35,7%, респективно).

За разлику од прихода и расхода по основу камата, који нису достигли ниво из 2015. године, приходи и расходи по основу накнада и провизија су виши за 2,3% и 10,1%, респективно, што је кумулативно утицало на пад нето прихода по основу накнада и провизија за 0,7%.

У другом тромесечју 2016. банке су оствариле знатно нижи нето добитак по основу хартија од вредности у износу од 1,0 млрд динара у односу на референтне 2,2 млрд динара из 2015. године. Евидентирано смањење од 1,2 млрд динара највећим делом је последица смањења и прихода и расхода од промене вредности деривата намењених трговању, који су изгубили половину своје вредности из другог тромесечја 2015. године (доминантан удео поменуте промене евидентиран је код једне банке).

Графикон 2.2. Структура резултата
(у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

Укупни оперативни расходи банкарског сектора износе 54,4 млрд динара и повећани су за 1,5% у односу на претходну годину, што је у највећој мери последица повећања категорије „Остали расходи“. Трошкови зарада на нивоу сектора су такође повећани за 2,1%, док су амортизације смањени за 3,5%.

Нето ефекат промене курса динара на резултат банкарског сектора Србије остварен у другом тромесечју 2016. био је позитиван, с обзиром на то да је остварен нето приход у износу од 4,2 млрд динара, иако је реч о смањењу од 10,0% у односу на нето приход остварен у 2015. години. Курсне разлике које се односе на девизна потраживања и обавезе имале су за последицу нето расходе банкарског сектора у износу од 10,4 млрд динара (у 2015. години по овом основу је забележен нето расход од 8,5 млрд динара), док је по основу курсних разлика које се односе на потраживања и обавезе са уговореном девизном клаузулом остварен нето приход у износу од 14,6 млрд динара (у истом периоду 2015. години по овом основу је остварен нето приход од 13,1 млрд динара).

Табела 2.2. Промене кључних елемената профитабилности банака
(у млн РСД)

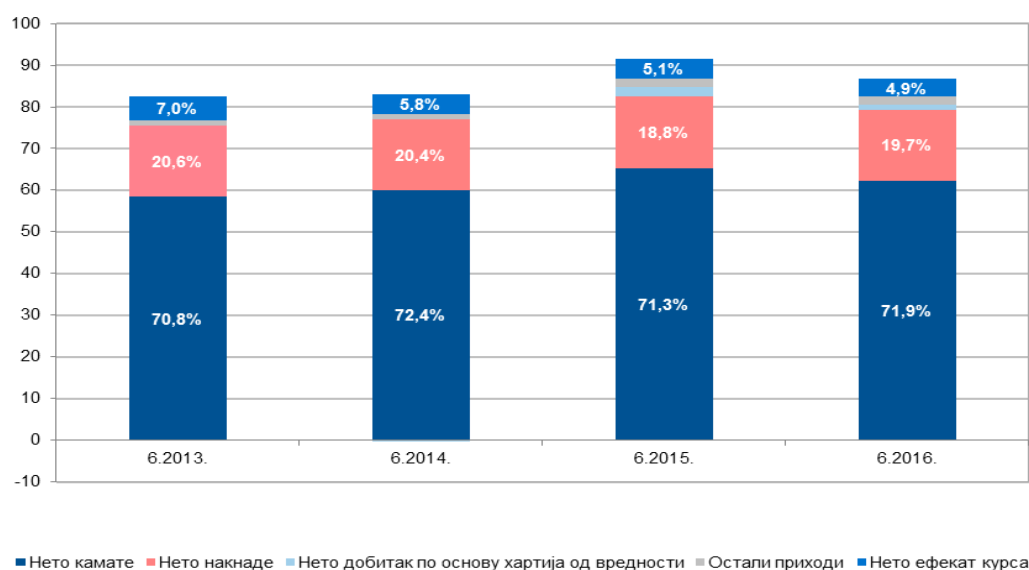
	Резултат	Камате нето	Накнаде нето	Кредитни губици	Ефекат курса
30.06.2016.	20.407	62.300	17.072	11.882	4.213
30.06.2015.	16.863	65.263	17.197	21.084	4.682
Промена:	21%	-5%	-1%	-44%	-10%
	↑	↓	↓	↓	↓

Извор: Народна банка Србије

2.3. Оперативни добитак

Укупан оперативни добитак банкарског сектора остварен у другом тромесечју 2016. износио је 86,7 млрд динара и мањи је за 5,3% у односу на исти период из 2015. Смањењу оперативног добитка у највећој мери су допринеле категорије нето прихода од камата и накнада и нето прихода по основу хартија од вредности.

Графикон 2.3. Структура оперативног добитка
(у млрд RSD, у %)

Извор: Народна банка Србије.

2.4. Оперативни расходи

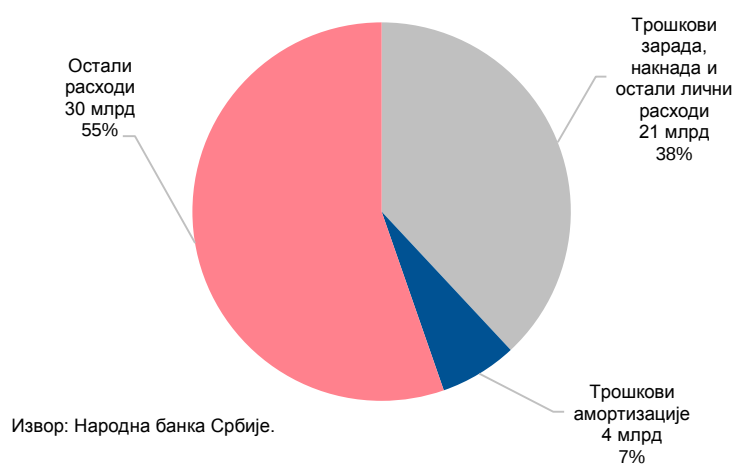
Оперативни расходи⁵ банкарског сектора Србије за друго тромесечје 2016. године износе 54,4 млрд динара и повећани су за 1,5% у односу на оне остварене у истом периоду претходне године. Порасту оперативних расхода највише је допринело повећање категорије „Остали расходи“ (која је чинила 55,3% оперативних расхода на крају јуна 2016. године) за 1,7% у односу на исти период

⁵ Оперативни расходи обухватају: трошкове зарада, накнада зарада и остале личне расходе, трошкове амортизације и остале расходе (материјала, производних услуга, нематеријалне трошкове и др.), у складу са измењеном методологијом.

2015. године. Повећање ове категорије је највећим делом последица губитака по основу продаје осталих пласмана код једне банке.

Трошкови који се односе на зараде, накнаде зарада и остале расходе у вези са запосленима (чине 38,0% укупних оперативних расхода) повећани су за 2,1%, док су трошкови амортизације (6,7% оперативних расхода) смањени за 3,5%.

Графикон 2.4. Структура оперативних расхода
30. јун 2016.

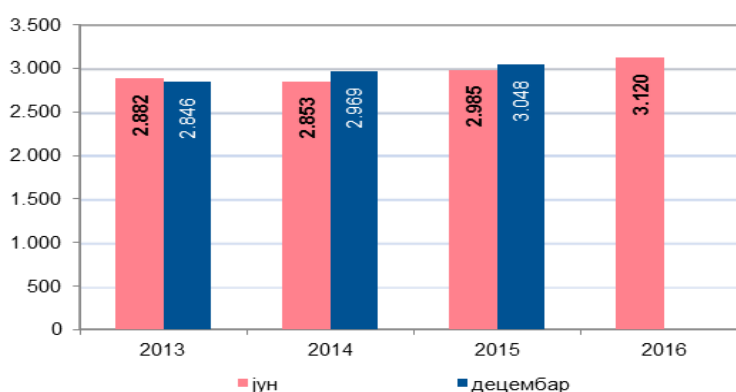

3. АКТИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА

3.1. Ниво и структура

Укупна нето билансна актива банкарског сектора Србије је на крају јуна 2016. износила 3.120,4 млрд динара, што представља раст од 77,2 млрд динара, односно 2,5% у односу на прво тромесечје 2016. године.

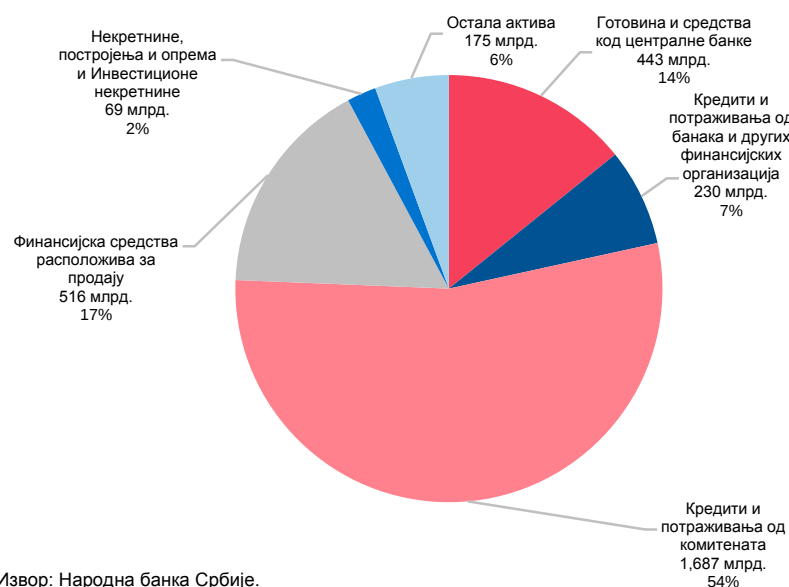
Графикон 3.1.1. **Укупна нето актива банкарског сектора**
(у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

Доминантан удео у нето активи банкарског сектора има категорија кредита и потраживања са 61,5%, уз тенденцију умереног пораста у поређењу с крајем претходног тромесечја (0,7 п.п.), која је резултат и раста пласмана другим банкама и раста пласмана комитентима. Истовремено, доминантно учешће ове категорије потврђује оријентацију банака на традиционалне облике банкарства. Поред ове категорије, знатно је учешће готовине и средстава код централне банке (14,2%) и финансијских средстава (20,3%), који су у посматраном тромесечју исказали умерен пад од 0,2 п.п. и 0,3 п.п. респективно.

Графикон 3.1.2. Структура aktive банкарског сектора
30. јун 2016.

Извор: Народна банка Србије.

Табела 3.1. Промена кључних позиција aktive банкарског сектора
(у млн RSD, у %)

	Износ	Промена у односу на претходне периоде			
		Номинална		Релативна	
		30.6.2016	31.12.2015	30.6.2015	31.12.2015
Готовина и средства код централне банке	443.160	-78.346	-82.993	-15,0%	-15,8%
Кредити и потраживања	1.917.795	81.110	63.898	4,4%	3,4%
Од банака и ДФО	230.411	52.570	9.392	29,6%	4,2%
Од комитената	1.687.384	28.540	54.506	1,7%	3,3%
Финансијска средства	632.279	72.632	155.741	13,0%	32,7%
По фер вредности кроз биланс успеха намењена трговању	18.547	2.019	7.865	12,2%	73,6%
Која се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха	3.442	-530	1.206	-13,3%	53,9%
Расположива за продају	515.588	74.247	135.469	16,8%	35,6%
Која се држе до доспећа	94.702	-3.104	11.201	-3,2%	13,4%
Некретнине, постројења и опрема	51.321	-642	1.347	-1,2%	2,7%
Инвестиционе некретнине	17.768	29	1.389	0,2%	8,5%
Остало	58.124	-2.161	-3.627	-3,6%	-5,9%
Укупна билансна сума банкарског сектора	3.120.447	72.622	135.755	2,4%	4,5%

Извор: Народна банка Србије.

3.2. Класификована актива

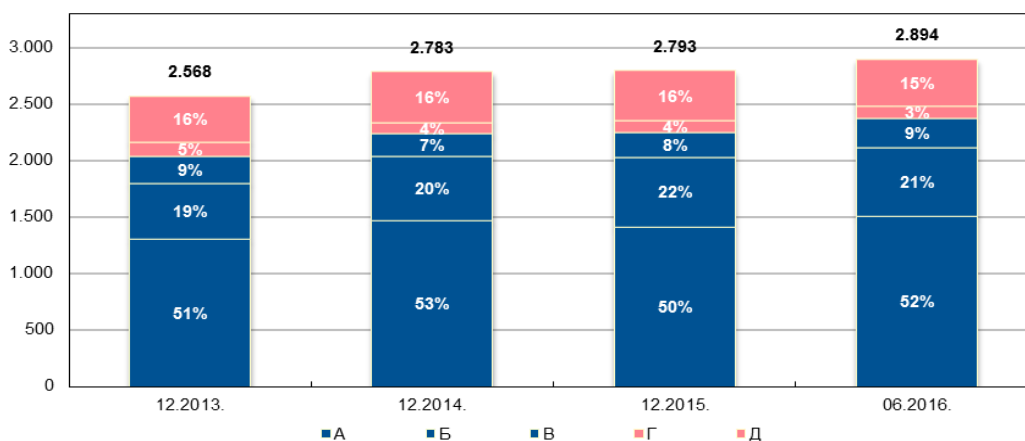
Укупна класификована (билансна и ванбилансна) актива на крају јуна 2016. године износи 2.893,9 млрд динара и већа је за 98,2 млрд динара (3,5%) у односу на крај претходног тромесечја. Билансна актива која подлеже класификацији је порасла за 69,2 млрд динара, а ванбилансне ставке које се класификују за 29,0 млрд динара. Повећање билансних ставки које се класификују последица је, највећим делом, раста дугорочних кредита (за 37,5 млрд динара), док су краткорочне хартије (које се држе до доспећа и расположиве за продају) исказале највећи пад (за 3,2 млрд динара). У оквиру ванбилансних ставки, повећање најзначајније ставке неискоришћених преузетих обавеза за 27,0 млрд динара (са учешћем од 60% у укупним ванбилансним ставкама) условило је повећање укупних ванбилансних ставки које подлежу класификацији.

Најзначајнија промена у структури класификације билансне aktive у односу на претходно тромесечје је повећање билансних ставки из категорије А за 44,4 млрд динара и билансних ставки из категорије В за 25,3 млрд динара, док је билансна актива класификована у категорију Д смањена за 8,7 млрд динара. Последично, побољшана је и сама структура, јер је смањено учешће две најлошије категорије за 0,9 п.п., тако да је учешће „лоше active“ у укупној класификованој билансној active 21,6%. Такво кретање је нарочито изражено код дугорочних кредита, код којих је тзв. „лоша active“ смањена за 7,1 млрд динара, а билансна active класификована у категорије А, Б и В повећана за 44,6 млрд динара.

Повећање укупних ванбилансних ставки које се класификују за 29,0 млрд динара резултат је повећања категорија А, Б и В (за укупно 29,2 млрд динара), тако да је учешће ванбилансне „лоше active“ у укупно класификованим ванбилансним ставкама смањено са 5,9% на 5,6%.

У другом тромесечју је успорен темпо уступања потраживања од стране банака, те је укупно уступљено за 77% мање потраживања него у првом тромесечју.

Графикон 3.2. Укупна класификована active
(у млрд RSD, у %)

Извор: Народна банка Србије.

Као последица наведених кретања обрачуната регулаторна резервисања за биланс су у другом тромесечју забележила смањење за 3,6 млрд динара (0,8%) и износе 463,7 млрд динара. И обрачуната регулаторна резервисања за ванбиланс такође бележе пад за 0,3 млрд динара (1,9%) и износе 15,6 млрд динара.

Услед тога и укупна потребна резерва за процењене губитке по основу кредитног ризика (која се за сваког дужника утврђује као позитивна разлика регулаторних резервисања и збира исправке вредности билансне активе и резервисања за губитке по ванбилансним ставкама) у истом периоду је смањена за 5,7 млрд динара, односно за 2,9%, на ниво од 191,3 млрд динара.

3.3. Кредити

Током другог тромесечја 2016. бруто кредити банкарског сектора Србије у номиналном износу су већи за 54,9 млрд динара и износе 1.934,5 млрд динара, што је раст од 2,9%. Када се кредитна активност банкарског сектора посматра на нето нивоу (после умањења за исправку вредности), тај раст је умањен услед повећања исправке вредности за 4,5 млрд динара.

Повећање кредитне активности на бруто нивоу је најизраженије у сектору привредних друштава (23,0 млрд динара више у односу на крај претходног тромесечја, или 2,8%) и становништва (22,8 млрд динара, или 3,3%), док је највеће номинално смањење забележено у сектору јавних предузећа (9,2 млрд динара, или за 6,5%).

Табела 3.3. Промена нивоа бруто кредита
(у млн RSD, у %)

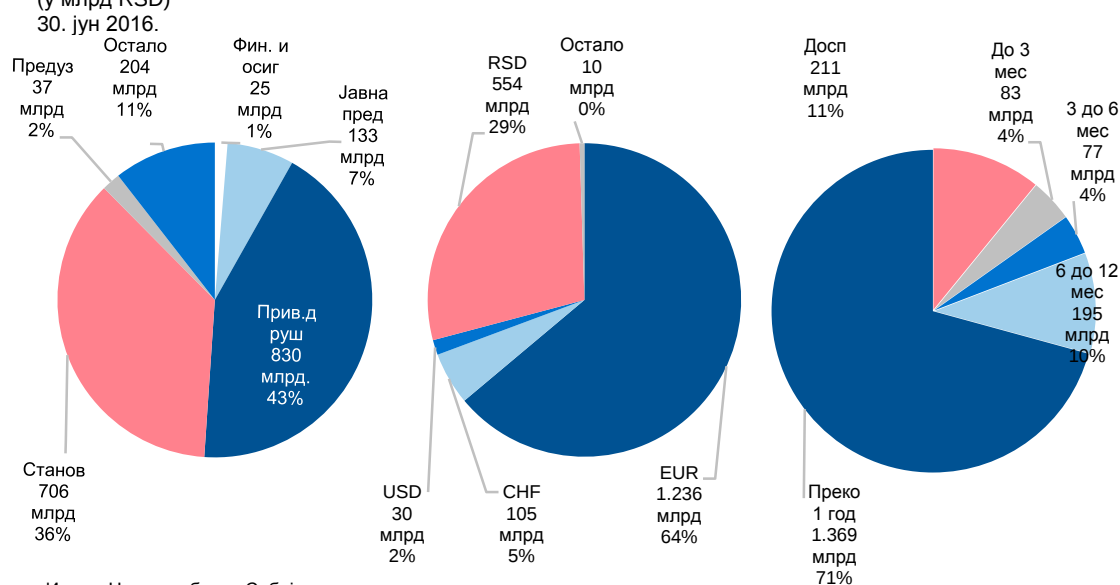
	Износ 30.6.2016.	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		31.12.2015.	30.6.2015.	31.12.2015.	30.6.2015.
Сектор финансија и осигурања	25.303	12.229	8.724	93,5%	52,6%
Јавни сектор	30.446	-1.298	-5.997	-4,1%	-16,5%
Јавна предузећа	133.000	-21.008	-39.049	-13,6%	-22,7%
Становништво	705.812	35.229	48.516	5,3%	7,4%
Привредна друштва	830.103	8.093	52.571	1,0%	6,8%
Страна лица и стране банке	18.756	2.024	-8.680	12,1%	-31,6%
Остали сектори	191.094	14.007	32.756	7,9%	20,7%
Укупни кредити	1.934.514	49.276	88.841	2,6%	4,8%

Извор: Народна банка Србије.

Валутна структура кредита банкарског сектора Србије и даље је претежно девизно индексирана. На крају јуна 2016. удео девизних и девизно индексираних кредита је износио 71,4%. Доминантна валута индексације кредита у банкама у Србији је евро, са уделом од 63,9% (89,5% у укупним бруто девизним и девизно

индексираним кредитима), следе кредити у швајцарским францима, са уделом од 5,4% (7,6% укупних бруто девизних и девизно индексираних кредита), и у америчким доларима, са уделом од 1,5% (2,1% укупних бруто девизних и девизно индексираних кредита). Настављен је тренд релативног и номиналног пада кредита у швајцарским францима у односу на претходно тромесечеје. На динарски портфолио се на крају јуна 2016. односило 28,6% укупних бруто кредита.

Графикон 3.3. Структура бруто кредита банкарског сектора
(у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

Посматрано по преосталој рочности, структура бруто кредита није значајније промењена, удео краткорочних и дугорочних бруто кредита је 17,0% и 70,7%, респективно, доспелих кредита 10,9%, а кредита по виђењу 1,4%.

3.4. Проблематични кредити

Праћење нивоа и тренда проблематичних кредита (*NPL*) од велике је важности за препознавање могућих проблема у наплати потраживања и праћење кредитног ризика, будући да ови кредити и с њима повезани показатељи представљају показатеље погоршања квалитета кредитног портфолија банкарског сектора. Такође, додатна анализа *NPL* у односу на извршене исправке њихове вредности, регулаторна резервисања и капитал даје увид у могућности банкарског сектора да апсорбује губитке који настају као последица *NPL*.

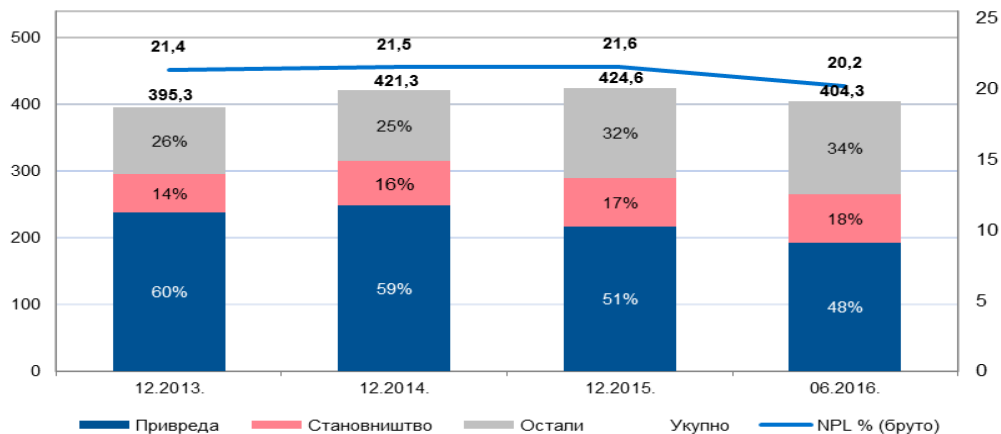
У складу с методологијом коју примењује Народна банка Србије, под *NPL* се подразумева стање укупног преосталог дуга сваког појединачног кредита (укључујући и износ доцње):

- по основу кога дужник касни са отплатом главнице или камате 90 и више дана од иницијалног рока доспећа;
- по коме је камата у висини тромесечног износа (и виша) приписана дугу, капитализована, рефинансирана или је одложено њено плаћање;
- по основу ког дужник касни мање од 90 дана, али је банка проценила да је способност дужника да отплати дуг погоршана и да је отплата дуга у пуном износу доведена у питање.

Бруто проблематични кредити (бруто *NPL*)

Укупни бруто *NPL* кредити банкарског сектора су током другог тромесечја 2016. смањени за 2,2 млрд динара и на крају јуна износили су 404,3 млрд динара. Смањење бруто *NPL*⁶ по основу наплате износило је 19,0 млрд динара, а по основу уступања потраживања 5,1 млрд динара.

Графикон 3.4.1. Бруто проблематични кредити (*NPL*)
(у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

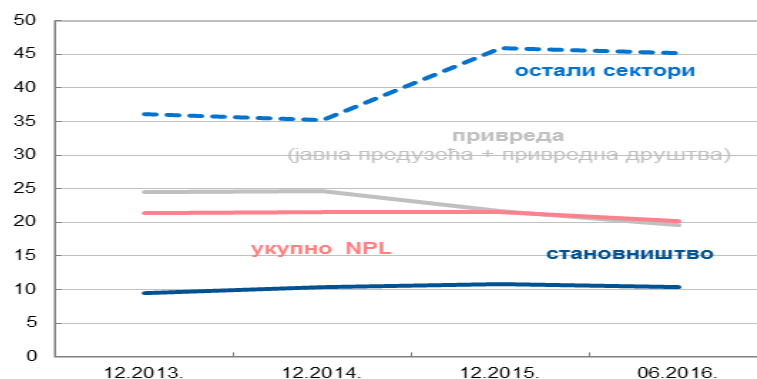
Посматрано по секторима, и даље се највећи део бруто *NPL* односи на привредна друштва (176,7 млрд динара на крају јуна), мада се њихово учешће континуирано смањује са 45,2%, колико је износило на крају марта, на 43,7% на крају јуна. Следе нефинансијска правна лица у стечају (чији *NPL* износе 115,6 млрд динара на крају јуна, уз раст учешћа са 26,8% на 28,6%) и сектор становништва (са 73,4 млрд динара, уз незнатан раст учешћа са 18,1% на 18,2%). Повећање бруто *NPL* нефинансијских правних лица у стечају је последица

⁶ Обрачунато на основу податак из извештаја *NPL* 3 које банке достављају Народној банци Србије.

промене статуса, односно стечаја, правних лица из сектора привредних друштава.

Пад бруто *NPL* условио је пад показатеља учешћа *NPL* у укупним бруто кредитима за 0,7 п.п. у односу на крај претходног тромесечја, на ниво од 20,2%.

Графикон 3.4.2. Показатељ бруто *NPL* кључних сектора
(у %)

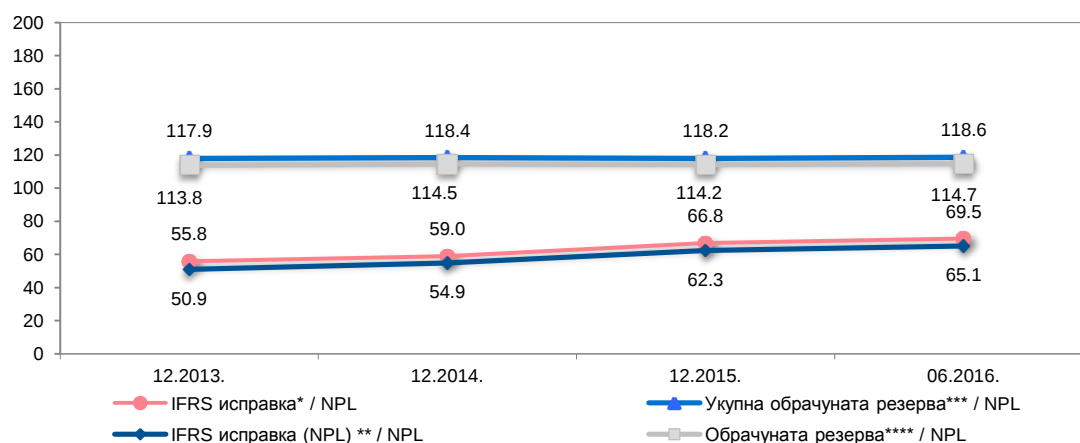

Извор: Народна банка Србије.

Покриће проблематичних кредита

На крају другог тромесечја 2016. 114,7% укупних бруто *NPL* било је покривено обрачунавом резервом за процењене губитке по билансним ставкама, а 65,1% исправкама вредности тих кредита.

Графикон 3.4.3. Покриће проблематичних кредита
(у %)

* Исправка вредности укупних кредита;

** Исправка вредности проблематичних кредита;

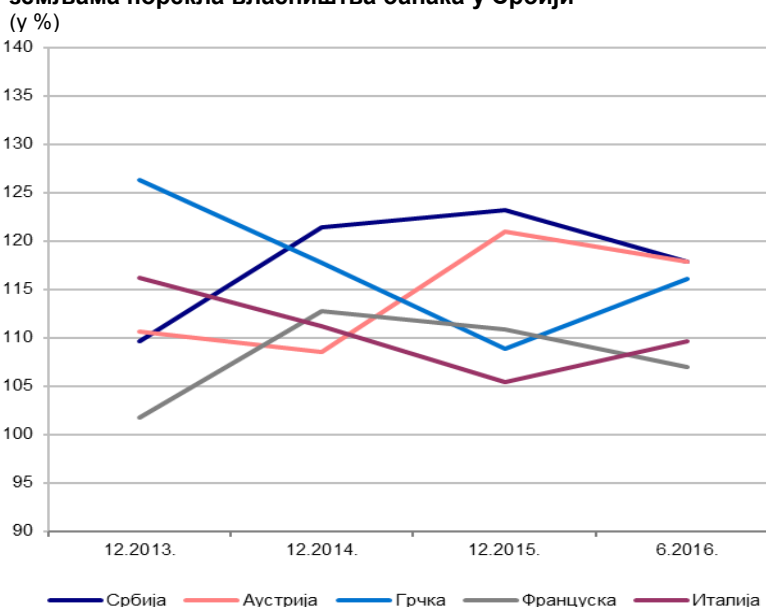
*** Укупна обрачунава резерва за процењене губитке (биланс и ванбиланс).

**** Обрачунава резерва за процењене губитке по билансним потраживањима (тзв. *Loan loss reserve*);

Извор: Народна банка Србије.

Подаци говоре да је покривеност бруто *NPL* обрачунатом резервом на константно високом нивоу, док је ниво покрића припадајућим исправкама вредности у константом порасту.

Графикон 3.4.4. Покриће* проблематичних кредита по земљама порекла власништва банака у Србији

* обрачунатом резервом за билансну изложеност
Извор: Народна банка Србије.

Проблематични кредити привредним друштвима

Бруто *NPL* привредним друштвима на крају другог тромесечја 2016. износе 176,7 млрд динара и мањи су за 7,0 млрд динара (за 3,8%) у односу на крај претходног тромесечја. Основни разлог смањења су реализована уступања *NPL* другим правним лицима, као и секторска прерасподела.

Табела 3.4.1. Промене нивоа бруто проблематичних кредита привредних друштава по кључним привредним гранама
(у млн RSD, у %)

	Износ 30.6.2016	Промена у односу на претходне периоде			
		Номинална		Релативна	
		31.12.2015	30.6.2015	31.12.2015	30.6.2015
Прерађивачка индустрија	65.067	-4.020	-5.439	-5,8%	-7,7%
Трговина	44.690	-13.372	-20.961	-23,0%	-31,9%
Грађевинарство	26.841	-929	-10.623	-3,3%	-28,4%
Образовање и пословање некретнинама	23.992	-1.808	-5.011	-7,0%	-17,3%
Пољопривреда	5.984	-273	-3.663	-4,4%	-38,0%
Саобраћај, хотели/ресторани, комуник.	9.743	-1.164	-1.163	-10,7%	-10,7%

Извор: Народна банка Србије.

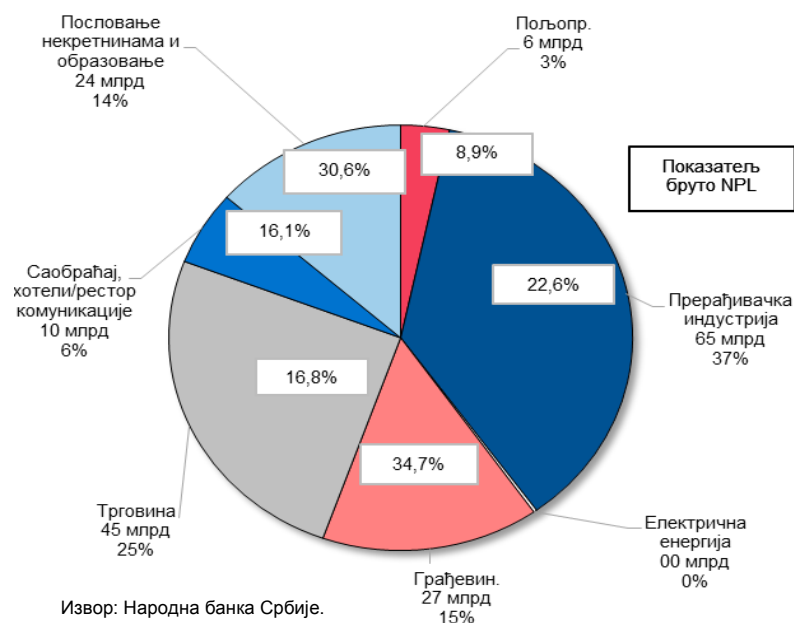
Посматрано по привредним гранама, у укупним *NPL* привредних друштава и даље највећи удео имају прерађивачка индустрија (удео од 36,8%, уз бруто *NPL* показатељ од 22,6%), трговина (удео од 25,3%, уз бруто *NPL* показатељ од 16,8%) и грађевинарство (удео од 15,2%, уз бруто *NPL* показатељ од 34,7%). Овог тромесечја код свих грана је приметно смањење висине показатеља. Најзначајније смањење је код грађевинарства за 3,0 п.п. и саобраћаја и складиштења, услуга смештаја и исхране, информисања и комуникације за 2,7 п.п. Ове две гране имају релативно висок ниво наплате и низак ниво прилива нових *NPL*, за разлику од прерађивачке индустрије, која такође има висок ниво наплате, али и виши прилив нових *NPL*, као и смањење по основу секторске припадности, односно одласка правних лица у стечај.

Табела 3.4.2. Показатељ бруто *NPL*-а за привредна друштва по гранама
(у %)

	30. 6. 2016	Промена у односу на претходне периоде (п.п.)	
		31. 12. 2015	30. 6. 2015
Грађевинарство	34,7%	-3,5	-14,2
Пословање некретностима и образовање	30,6%	-2,7	-8,2
Прерађивачка индустрија	22,6%	-1,0	-2,0
Трговина	16,8%	-4,7	-9,3
Пољопривреда	8,9%	-0,2	-7,3
Саобраћај	16,1%	-4,5	-6,6

Извор: Народна банка Србије.

Графикон 3.4.5. Структура проблематичних кредита привредних
друштава
(30. јун 2016)

Проблематични кредити физичким лицима⁷

Учешће бруто *NPL* физичких лица је испод просека укупног портфолија и на крају другог тромесечја 2016. је износило 11,1%, што је за 0,4 п.п. ниже у односу на крај претходног тромесечја.

NPL физичким лицима су на крају другог тромесечја 2016. износили 88,1 млрд динара и незнатно су смањени (за 0,3%) у односу на крај претходног тромесечја. Смањење су забележили све врсте кредита осим готовинских кредита и минусу по текућим рачунима.

Табела 3.4.3. Промене нивоа бруто проблематичних кредита физичким лицима по наменама
(у млн RSD, у %)

	Износ 30.6.2016	Промена у односу на претходне периоде			
		Номинална		Релативна	
		31.12.2015	30.6.2015	31.12.2015	30.6.2015
Стамбени кредити	32.869	-60	-1.332	-0,2%	-3,9%
Готовински кредити	22.985	393	828	1,7%	3,7%
Кредитне картице	4.822	-421	-662	-8,0%	-12,1%
Минусни салдо по тек. рачунима	4.339	82	59	1,9%	1,4%
Потрошачки кредити	3.642	-70	-194	-1,9%	-5,0%
Остало	19.424	-13	-1.597	-0,1%	-7,6%
Укупно	88.081	-89	-2.898	-0,1%	-3,2%

Извор: Народна банка Србије.

Категорија кредита за стамбену изградњу има доминантан удео како у кредитној активности према физичким лицима у којој учествују са 44,1%, тако и у износу бруто *NPL* који се односе на ова лица (37,3%). Следећи по значају су готовински кредити, са учешћем од 31,3% у укупним кредитима физичким лицима, и 26,1% у укупним *NPL* ових лица.

Табела 3.4.4. Показатељ *NPL*-а за физичка лица по намени
(у %)

	30.6.2016	Промена у односу на претходне периоде (п.п.)	
		31.12.2015	30.6.2015
Стамбена изградња	9,3%	-0,2	-0,5
Готовински кредити	9,2%	-0,9	-1,5
Кредитне картице	13,3%	-1,0	-1,7
Минусни салдо по текућим рачунима	16,5%	-0,6	1,0
Потрошачки кредити	20,4%	-2,4	-4,7

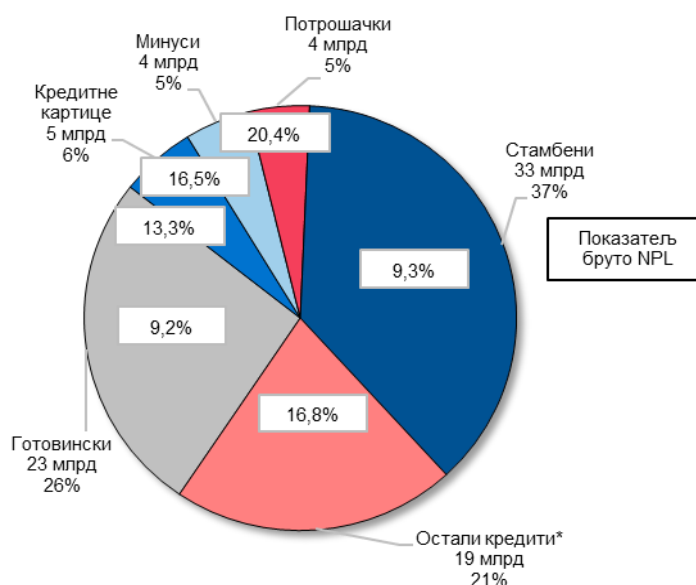
Извор: Народна банка Србије.

Највиши бруто *NPL* показатељ физичких лица на крају јуна 2016. године (20,4%) забележен је у категорији потрошачких кредита (чије је учешће у

⁷ Становништву, предузетницима, приватна домаћинства са запосленим лицима и регистровани пољопривредни произвођачи

укупним кредитима датим физичким лицима 2,2%, а у укупним *NPL* тим лицима 4,1%). Следе минуси по текућим рачунима са 16,5% (3,3% кредита, 4,9% *NPL*), кредитне картице са 13,3% (4,6% кредита, 5,5% *NPL*), готовински кредити са 9,2%, док је код стамбених кредита овај показатељ 9,3%. Забележен је пад бруто *NPL* показатеља код свих намена осим код минуса по текућим рачунима.

Графикон 3.4.6. Структура проблематичних кредита физичким лицима
(30. јун 2016)

*Остали кредити = пољопривредна делатност, обављање других делатности, кредити за куповину аутомобила и остали кредити физичким лицима

Извор: Народна банка Србије.

4. ПАСИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА

4.1. Структура извора средстава

Примарни извор финансирања банака у Србији чине примљени депозити⁸, са учешћем у укупној пасиви од 66,3%. Сопствени извори финансирања на крају другог тромесечја 2016. године учествују у пасиви са 20,5%, а примљени кредити са 8,9%.

Табела 4.1. Промена кључних позиција пасиве банкарског сектора
(у млн RSD, у %)

	Износ 30.6.2016	Промена у односу на претходне периоде			
		Номинална		Релативна	
		31.12.2015	30.6.2015	31.12.2015	30.6.2015
Депозити и остале обавезе	2.358.106	41.898	128.920	1,8%	5,8%
<i>према банкама, ДФО и централној банци</i>	296.981	-28.513	-35.770	-8,8%	-10,7%
<i>према другим комитентима</i>	2.061.125	70.411	164.690	3,5%	8,7%
Издате сопствене ХоВ и друга позајмљена средства	123	0	0	0,0%	0,0%
Субординиране обавезе	61.140	-3.965	-7.560	-6,1%	-11,0%
Резервисања	11.378	-711	-269	-5,9%	-2,3%
Акцијски и остали капитал	399.234	-3.283	-6.974	-0,8%	-1,7%
Добитак	68.963	8.368	11.760	13,8%	20,6%
Губитак	28.159	-16.303	-5.450	-36,7%	-16,2%
Резерве и нереализовани губици	198.422	-2.012	-5.178	-1,0%	-2,5%
Остало	51.240	16.024	9.606	45,5%	23,1%
Укупна пасива банкарског сектора	3.120.447	72.622	135.755	2,4%	4,5%

Извор: Народна банка Србије.

Укупне обавезе банкарског сектора веће су за 69,1 млрд динара (за 2,9%) у односу на крај претходног тромесечја. Повећање нивоа обавеза првенствено је резултат пораста категорије „Депозити и остале обавезе“ за 58,9 млрд динара (за 2,6%).

Укупан капитал банкарског сектора је у току другог тромесечја такође повећан, за 8,0 млрд динара (за 1,3%), као последица добити остварене на нивоу банкарског сектора.

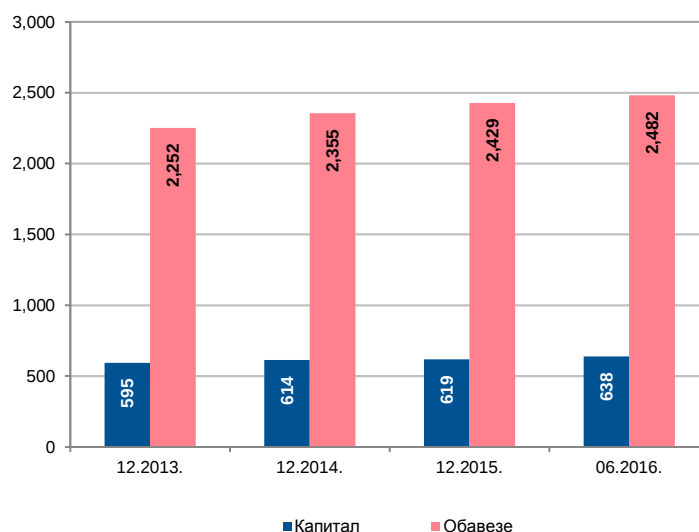
Рочна структура извора средстава банкарског сектора Србије је благо промењена, јер су на крају другог тромесечја дугорочни извори (обавезе са преосталим роком доспећа преко годину дана и капитал банака) чинили 32,7%

⁸ Укључују трансакционе и остале депозите, као део категорије: Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским организацијама и централној банци и Депозити према другим комитентима.

пасиве (на крају претходног тромесечја: 33,9%), највећима делом због пораста трансакционих депозита.

У погледу валутне структуре, током другог тромесечја 2016. повећао се удео динарских извора финансирања (укључујући капитал), са 41,7% на 42,6%. Код девизног дела пасиве константно доминантна валута је евро, који чини 89,9% укупних девизних обавеза, док остатак углавном чине обавезе у америчким доларима (5,8%) и швајцарским францима (3,5%).

Графикон 4.1. **Капитал и обавезе банкарског сектора**
(у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

4.2. Депозити

Укупни депозити код банака су на крају другог тромесечја 2016. године износили 2.069,3 млрд динара, што представља повећање за 66,8 млрд динара (3,3%) у односу на крај претходног тромесечја. На наведени раст у највећој мери је утицало повећање трансакционих депозита за 57,1 млрд динара, и то: девизних депозита становништва и динарских депозита привредних друштава.

На крају другог тромесечја удео девизних и девизно индексираних депозита је био 70,9%, при чему је доминантна валута евро, са уделом у укупним девизним и девизно индексираним депозитима од 89,1%. Остатак девизних депозита већином се односи на депозите у америчким доларима (6,9%) и швајцарским францима (3,1%).

Краткорочно депонована средства⁹ чине већински део примљених депозита банака у Србији. Преко половине свих депозита банкарског сектора су депозити по виђењу (56,1%), следе депозити с преосталом рочношћу до једне године са учешћем од 36,5% (од којих су око 60% депозити с преосталом рочношћу од три до 12 месеци), док депозити с преосталом рочношћу преко годину дана учествују са свега 7,4% у укупним депозитима. Повећање учешћа у односу на претходно тромесечје је приметно код депозита по виђењу (2,2 п.п.), док је смањење евидентирано код депозита с преосталом рочношћу до једне године (1,4 п.п.).

Када се структура депозита посматра по иницијалној (уговореној) рочности, и даље су доминантна категорија депозити по виђењу (55,8%), потом депозити уговорени до једне године који чине 26,0%, а готово сваки пети депозит (18,2% свих депозита) уговорен је на рок преко годину дана. Наведена структура указује на смањење удела дугорочних депозита у корист депозита по виђењу у посматраном тромесечју.

Укупна штедња становништва¹⁰ је у поређењу са стањем на крају претходног тромесечја незнатно смањена за 0,6 млрд динара (0,1%) и на крају другог тромесечја 2016. је износила 812,9 млрд динара. Поменути пад није резултат повлачења штедних улога, већ је последица доспећа штедње и преласка на рачуне трансакционих депозита, који су у посматраном периоду забележили раст од 24,6 млрд динара, условљавајући симултани раст укупних депозита становништва. Девизна штедња представља доминантну категорију у укупним штедним депозитима становништва са уделом од 94,6%, док је удео динарске штедње врло скромних 5,4% на крају јуна 2016. године. У односу на претходно тромесечје, динарска штедња је порасла за 0,5 млрд динара, док је девизна штедња смањена за 1,1 млрд динара.

Табела 4.2. **Промене нивоа депозита**
(у млн RSD, у %)

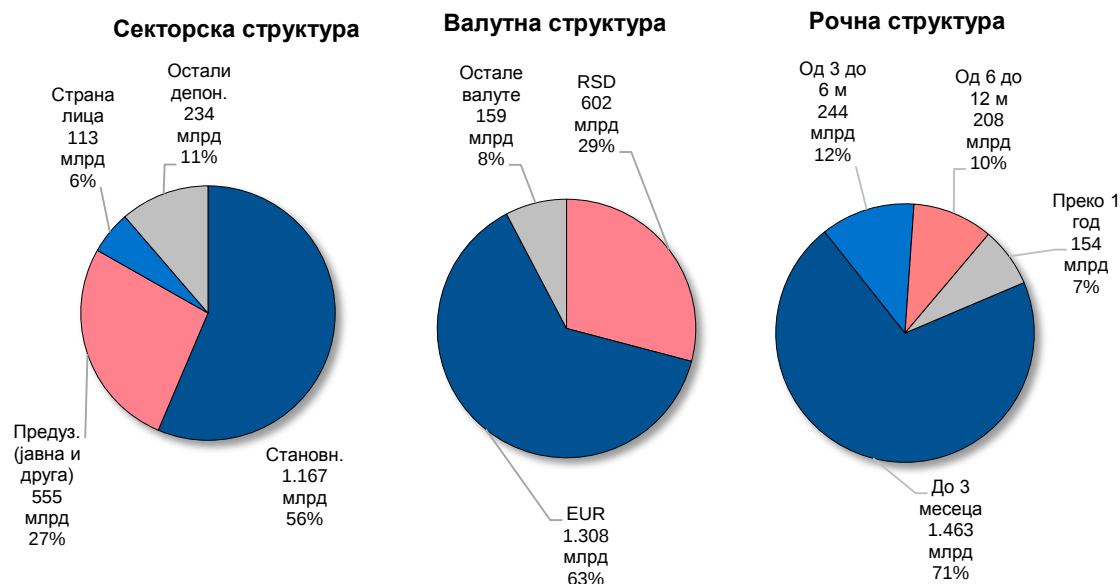
	Износ 30.6.2016.	Промена у односу на претходне периоде			
		Номинална		Релативна	
		31.12.2015.	30.6.2015.	31.12.2015.	30.6.2015.
Сектор финансија и осигурања	61.637	2.451	4.723	4,1%	8,3%
Јавни сектор	44.743	13.768	4.283	44,4%	10,6%
Јавна предузећа	133.265	13.769	32.522	11,5%	32,3%
Становништво	1.167.207	35.732	60.577	3,2%	5,5%
Привредна друштва	421.655	-8.453	50.876	-2,0%	13,7%
Страна лица и стране банке	112.595	-8.477	6.936	-7,0%	6,6%
Остали сектори	128.234	10.902	16.841	9,3%	15,1%
Укупни депозити	2.069.336	59.692	176.758	3,0%	9,3%

Извор: Народна банка Србије.

⁹ По преосталој рочности.

¹⁰ Рачуни 402 и 502 из Контног оквира, Сектор 6 (домаћа физичка лица и страна физичка лица – резиденти).

Графикон 4.2. Структура депозита банкарског сектора Србије (30. јун 2016)

Извор: Народна банка Србије.

4.3. Укупно кредитно задужење банака

Стање укупног кредитног задужења банкарског сектора је на крају другог тромесечја 2016. износило 279,2 млрд динара, што представља пад у односу на претходно тромесечје за 7,4 млрд динара (2,6%). Смањење је забележено у делу примљених кредита и *overnight* кредита за 10,1 млрд динара и 1,3 млрд динара, респективно, док су остале финансијске обавезе повећане за 4,0 млрд динара.

Табела 4.3. Промена нивоа кредитног задужења банака (у млн RSD, у %)

	Износ 30.6.2016	Промена у односу на претходне периоде			
		Номинална		Релативна	
		31.12.2015	30.6.2015	31.12.2015	30.6.2015
<i>Overnight</i>	40.568	1.744	-8.628	4,5%	-17,5%
Примљени кредити	228.474	-22.822	-34.312	-9,1%	-13,1%
Остале финансијске обавезе	10.143	3.696	-993	57,3%	-8,9%
Укупни узети кредити	279.185	-17.382	-43.933	-5,9%	-13,6%

Извор: Народна банка Србије.

Највећу појединачну ставку у укупним кредитним задужењима представљају примљени кредити (доминантно од матица и међународних финансијских институција), са уделом од 81,8% (на крају претходног тромесечја: 83,3%), и обавезе по *overnight* кредитима са 14,5% (на крају претходног тромесечја: 14,6%), док остале финансијске обавезе чине 3,6% (на крају претходног тромесечја: 2,1%).

Посматрано по преосталој рочности, учешће дугорочних обавеза је преовлађујуће и на крају јуна 2016. износило је 66,5%, а посебно је значајно у делу примљених кредита (81,3%). У оквиру краткорочних обавеза најзаступљеније су обавезе по *overnight* кредитима са учешћем од 43,4% у укупним краткорочним кредитним задужењима.

Преовлађујућа валута задужења је евро, која са 228,0 млрд динара (крај претходног тромесечја: 237,9 млрд динара) чини 81,7% укупних кредитних задужења. Обавезе у динарима износе 37,0 млрд динара (крај претходног тромесечја: 29,1 млрд динара) и чине 13,3% укупних кредитних задужења, док банке у швајцарским францима дугују 12,0 млрд динара (крај претходног тромесечја: 17,7 млрд динара), што је 4,3% укупних кредитних задужења.

4.4. Обавезе према иностранству

Тенденција смањења укупног кредитног задужења банкарског сектора у иностранству, присутна од трећег тромесечја 2013. године, настављена је и у текућем тромесечју. Смањење овог задужења у 2015. години било је за 13,5%, а на крају другог тромесечја 2016. укупан дуг банака према иностранству по кредитним пословима био је на нивоу од 164,3 млрд динара и смањен је за 16,4 млрд динара (9,1%) у односу на претходно тромесечје, односно за 16,1% у првој половини 2016. године. Смањење задужења је забележено пре свега у делу обавеза по примљеним кредитима. Задржан је висок степен концентрације у овом сегменту, јер се од 21 банке које имају ове обавезе, њих четири издвајају по износу кредитног задужења према иностранству, са 62,8% целокупног износа тог задужења.

Дугорочни кредити доминирају у рочној структури задужења у иностранству са учешћем од 76,4% (на крају претходног тромесечја: 74,0%).

Табела 4.4. Промена нивоа кредитног задужења банака у иностранству
(у млн RSD, у %)

	Износ 30.6.2016	Промена у односу на претходне периоде			
		Номинална		Релативна	
		31.12.2015	30.6.2015	31.12.2015	30.6.2015
<i>Overnight</i>	3.474	-1.683	-1.477	-32,6%	-29,8%
Примљени кредити	158.028	-31.768	-50.304	-16,7%	-24,1%
Остале финансијске обавезе	2.778	1.856	1.479	201,5%	113,8%
Укупни узети кредити	164.279	-31.594	-50.302	-16,1%	-23,4%

Извор: Народна банка Србије.

Валутна структура кредитног задужења у иностранству је, у односу на претходно тромесечје, опет благо померена у корист евра, будући да је 92,8% кредитног задужења у иностранству у еврима (и поред смањења за преко 10 млрд динара), док задужење у швајцарским францима наставља тренд смањења (на 7,1%, с преко 10% крајем 2014. и 2015. године и 9,5% претходног тромесечја).

4.5. Субординиране обавезе

Укупне субординиране обавезе банака у Србији су на крају другог тромесечја 2016. износиле 61,0 млрд динара, што је за 2,7 млрд динара (за 4,2%) мање у односу на крај претходног тромесечја. Настављен је тренд смањења субординираних обавеза, јер је током 2015. смањење било за 10,1%, а за првих шест месеци 2016. године за додатних 6,0%.

Од укупних субординираних обавеза, према страним банкама је 78%, према страним правним лицима 11%, међународним финансијским институцијама 10% и према привредним друштвима 1%.

Обавезе уговорене у еврима чиниле су 90,5% задужења, обавезе у швајцарским францима 8,7%, док је преосталих 0,8% било у динарима.

Забележена је висока концентрација, будући да се од укупно 17 банака које имају ове обавезе, на прве четири банке по висини субординираних обавеза односило 58,4% свих субординираних обавеза банкарског сектора, док је код банака у страном власништву 88,9% свих субординираних обавеза.

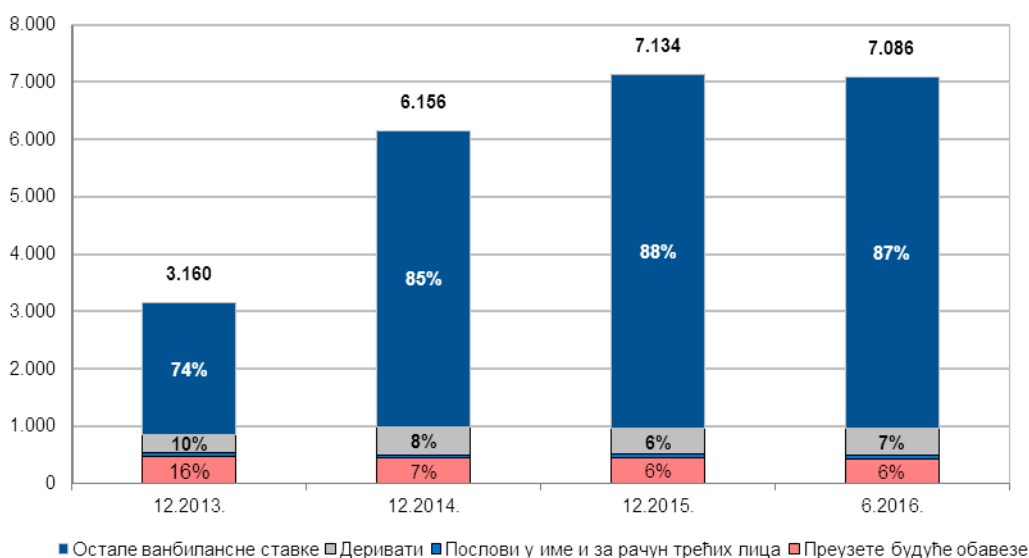
Имајући у виду регулаторна ограничења за укључивање субординираних обавеза у допунски, односно регулаторни капитал, од укупних субординираних обавеза, банке су у допунски капитал због наведених ограничења могле да укључе свега 40,4% укупног износа.

5. ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ

На крају другог тромесечја 2016. укупне ванбилансне ставке на нивоу банкарског сектора износиле су 7.085,5 млрд динара и њихов ниво је незнатно повећан у односу на крај претходног тромесечја (за 0,6%), првенствено по основу повећања деривата (за 72,4 млрд динара). И даље се највећи део свих ванбилансних ставки (90,5%) односи на неризичне позиције, и то: примљена материјална средства обезбеђења, примљене гаранције и друга јемства за измирење обавеза дужника банке, кастоди послове и осталу ванбилансну активу.

Ванбилансне позиције и даље остају највише концентрисан сегмент пословања банака у Србији, с обзиром на то да је на крају посматраног периода банка с највећим износом ванбилансних ставки учествовала са 23,7% у укупним ванбилансним ставкама банкарског сектора и да су вредности Херфиндал–Хиршмановог индекса за све врсте ванбилансних ставки и за укупне ванбилансне ставке изнад 1.000 (највиши индекс је забележен код хартија од вредности примљених у залог – 7.213 и потраживања по споразумима о рекуповини – 4.922).

Графикон 5.1. Ванбилансне ставке
(у млрд РСД, у %)

Извор: Народна банка Србије.

Део ванбилансних ставки који се класификује (односно који се сматра ризичним) на крају другог тромесечја 2016. је износио 675,8 млрд динара (повећање за 29,0 млрд динара, или 4,5%).

На крају другог тромесечја 2016. године преузете будуће обавезе¹¹ износиле су 427,8 млрд динара (смањење за 5,6 млрд динара, или 1,3% у односу на крај претходног тромесечја) и чиниле су 6,0% укупних ванбилансних ставки (крај претходног тромесечја: 6,2%).

Табела 5.1. **Промене нивоа ванбилансних позиција банкарског сектора Србије**
(у млн RSD, у %)

	Износ 30.6.2016	Промена у односу на претходне периоде			
		Номинална		Релативна	
		31.12.2015	30.6.2015	31.12.2015	30.6.2015
Дате гаранције и друга јемства	254.061	-16.946	1.838	-6,3%	0,7%
Потраживања по дериватима	482.852	36.183	14.027	8,1%	3,0%
Преузете и остале неопозиве обавезе	173.782	-7.934	8.408	-4,4%	5,1%
Хартије од вредности примљене у залог	150.882	2.778	5.901	1,9%	4,1%
Јемства за обавезе	92.496	7.851	9.753	9,3%	11,8%
Друга ванбилансна актива	5.861.485	-56.428	-86.076	-1,0%	-1,4%
Остало	69.943	-14.423	-6.928	-17,1%	-9,0%
Укупна ванбилансна актива	7.085.501	-48.919	-53.077	-0,7%	-0,7%

Извор: Народна банка Србије.

¹¹ Дате гаранције и друга јемства, преузете неопозиве обавезе за неповучене кредите и пласмане и остале преузете неопозиве обавезе.

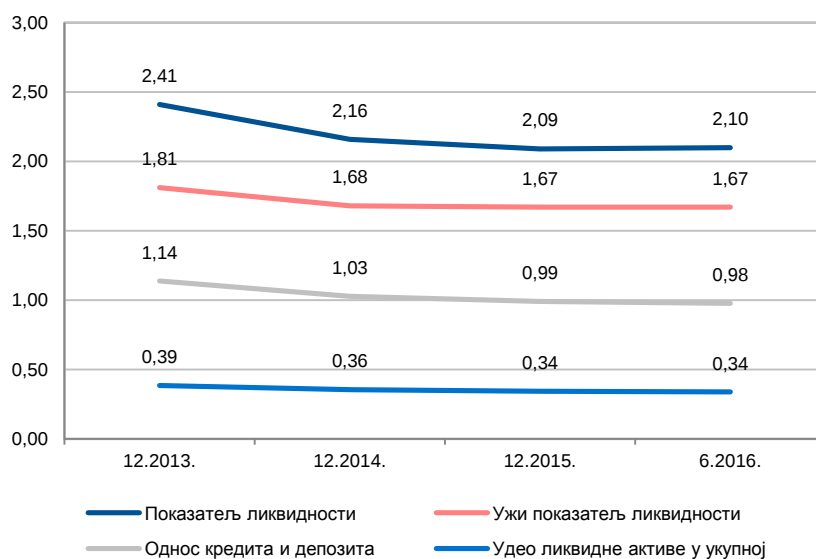
6. ЛИКВИДНОСТ БАНАКА

Дугорочно посматрано, банкарски сектор Србије располаже значајним вишковима ликвидних средстава, уколико се имају у виду основни показатељи ликвидности. Просечан месечни показатељ ликвидности банака на крају другог тромесечја 2016. износио је 2,10, што је незнатно смањење у односу на прво тромесечје 2016. године (2,18), али и даље знатно изнад регулаторног минимума од 1,0. Аналогно, ужи показатељ ликвидности је на нешто нижем нивоу него у претходном тромесечју и износи 1,67 (прописани минимум је 0,7).

Изражена стабилност кретања учешћа ликвидне aktive у укупној билансној активи банкарског сектора у распону између 30% и 40% задржана је и у другом тромесечју 2016, достижући удео од 33,8%.

На крају другог тромесечја 2016. стање пласмана банака по репо трансакцијама с Народном банком Србије је смањено у односу на март 2016. за 1,8 млрд динара и износи 28,2 млрд динара. У сегменту државних хартија од вредности, на крају јуна 2016. укупна вредност портфолија износила је 602,5 млрд динара, што је незнатно више (за 0,5%) у односу на претходно тромесечје. У структури хартија од вредности, најзначајнија промена је забележена код хартија од вредности деноминираних у еврима, чији је удео 37,8% (што је за 0,4 п.п. више него у претходном тромесечју).

Графикон 6.1. Показатељи ликвидности банкарског сектора

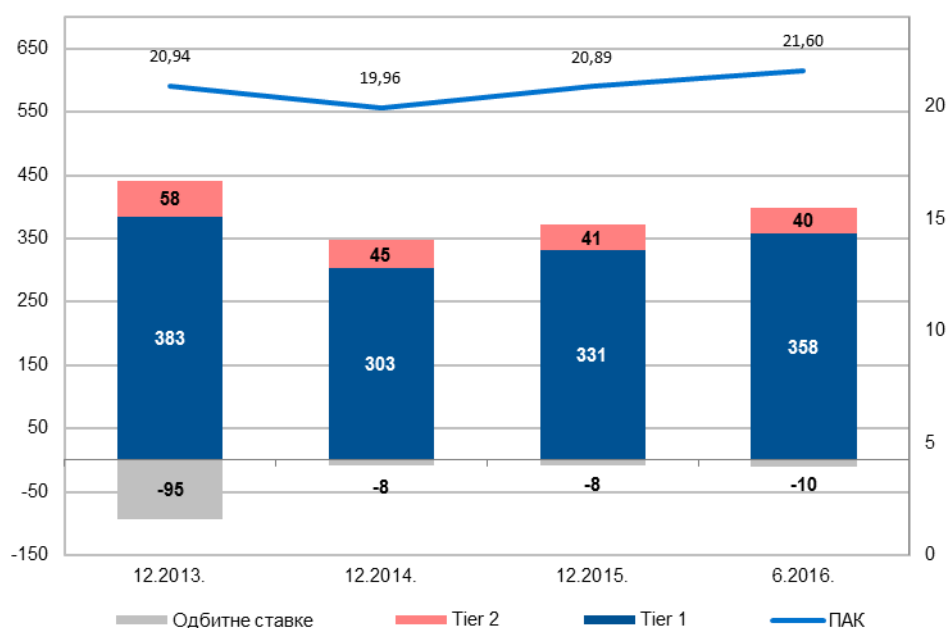

Извор: Народна банка Србије.

7. АДЕКВАТНОСТ КАПИТАЛА

Банкарски сектор Србије је адекватно капитализован како са аспекта оствареног нивоа показатеља адекватности капитала, тако и у погледу структуре регулаторног капитала. На крају јуна 2016. просечна вредност показатеља адекватности капитала на нивоу банкарског сектора Србије износила је 21,60% (пораст од 0,14 п.п. у односу на прво тромесечје). Остварена капитална адекватност је знатно изнад минимума који је прописала Народна банка Србије (12%), као и изнад минимума дефинисаног Базелским стандардима (8%).

Графикон 7.1. **Регулаторни капитал и ПАК***
(у млрд RSD, ПАК у %)

* ПАК = Регулаторни показатељ адекватности капитала

Извор: Народна банка Србије.

Умерен пораст показатеља адекватности капитала за 0,14 п.п. у односу на претходно тромесечје последица је нешто интензивнијег пораста регулаторног капитала (повећање за 3,5%) у односу на пораст укупне кредитне активности банака, који је последично праћен порастом укупних капиталних захтева за 2,9%, у истој мери рефлектујући промену ризичне структуре портфолија банака.

У структури капиталних захтева, већ традиционално доминантно учешће у распону између 85% и 90% имају капитални захтеви за кредитни ризик (87% на крају јуна 2016. године), потом капитални захтеви за оперативни ризик са уделом од 12%, док је учешће капиталних захтева за тржишне ризике на занемарљиво ниском нивоу.

Графикон 7.2. **Капитални захтеви**
(у %)
30. јун 2016.

Извор: Народна банка Србије.

Структуру регулаторног капитала чине: основни капитал – *Tier 1* капитал (као најквалитетнији део регулаторног капитала) са уделом од 90% и допунски (*Tier 2*) капитал са уделом од 10%. Учешће основног капитала показује тренд умереног, али континуираног раста током целе 2015. године, закључно с другим тромесечјем 2016. године.

Основни капитал банкарског сектора (пре умањења за припадајући део одбитних ставки од регулаторног капитала) на крају другог тромесечја 2016. је износио 358 млрд динара, што је за 3,8% (или 13,1 млрд динара) више него на крају првог тромесечја.

Повећању основног капитала банака највише су допринели: укључивање оствареног добитка претходне године у капитал, као и ослобађање 5,7 млрд динара потребне резерве за процењене губитке по основу кредитног ризика.

Након умањења за преостале прописане одбитне ставке од капитала, преостали основни капитал износи 352,8 млрд динара, што је за 13 млрд динара више него на крају марта 2016. године.

Допунски капитал банкарског сектора (пре умањења за припадајући део одбитних ставки од регулаторног капитала), који се превасходно састоји од субординираних обавеза (61%) и ревалоризационих резерви (32%), благо је повећан у односу на крај претходног тромесечја за 416 млн динара (1%), достижући ниво од 40,2 млрд динара. Субординиране обавезе које испуњавају услове за укључивање у допунски капитал повећане су за 1,6% (на 24,7 млрд динара), док су ревалоризационе резерве незнатно више (59 млн динара) у односу на крај прошлог тромесечја. После умањења за преостале прописане одбитне ставке од капитала, допунски капитал износи 35,4 млрд динара, само 0,8% више него на крају претходног тромесечја.

Иако нижи у односу на претходно тромесечје за 0,24 п.п., *leverage*¹² рацио банака је и даље на задовољавајућем нивоу. На крају другог тромесечја 2016. рачуноводствени билансни капитал је износио 20,46% укупне билансне суме банака.

¹² Показатељ односа рачуноводственог (билансног) капитала и билансне активе банака.

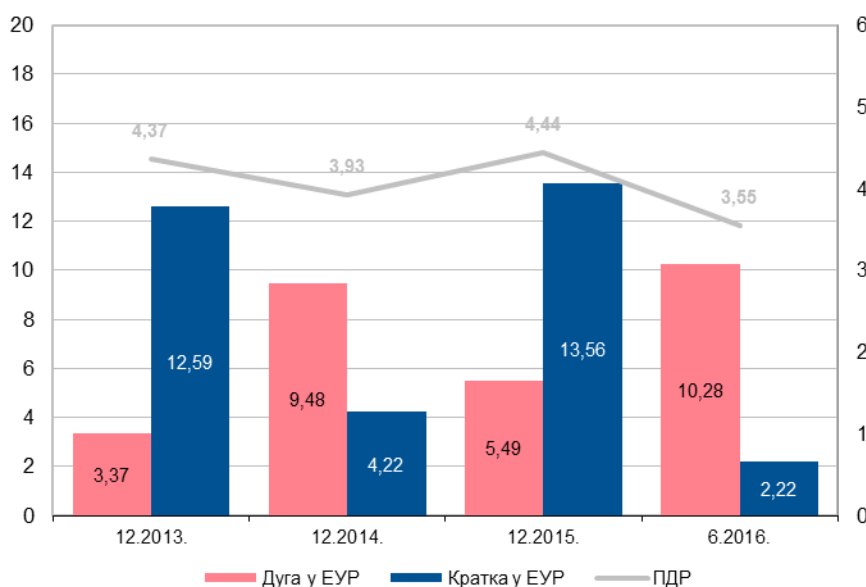
8. ДЕВИЗНИ РИЗИК

На крају другог тромесечја 2016. банкарски сектор Србије је исказао дугу отворену девизну позицију у укупном износу од 13,7 млрд динара (не укључујући позиције у злату). Укупно 22 банке су имале нето дугу отворену девизну позицију на крају јуна, док је преосталих осам банака држало нето кратку отворену девизну позицију.

Банке у Србији су на дан 30. јуна 2016. продужавале своју нето отворену позицију у еврима и америчким доларима (10,28 млрд динара и 2,73 млрд динара, респективно), док су у швајцарским францима (1,75 млрд динара) заузимале нето кратку позицију.

Показатељ девизног ризика на нивоу целокупног банкарског сектора Србије на крају јуна 2016. године износио је 3,55%, одсликавајући релативно низак ризик у девизном знаку у односу на максимално прописани регулаторни лимит за показатељ девизног ризика (20% вредности капитала банака).

Графикон 8.1. Тромесечни преглед дуге и кратке девизне позиције за EUR и показатељ девизног ризика (у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

9. РЕГУЛАТОРНЕ АКТИВНОСТИ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ

У оквиру своје регулаторне надлежности, у области контроле пословања банака Народна банка Србије је током другог тромесечја 2016. донела следеће подзаконске акте:

На седници одржаној 29. јуна 2016. године, Извршни одбор Народне банке Србије усвојио је Одлуку о изменама и допунама Одлуке о управљању ризицима банке („Службени гласник РС“, бр. 61/2016), чији је циљ регулаторно уређење ризика од спречавања прања новца и финансирања тероризма, имплементација Акционог плана за спровођење Стратегије за решавање питања проблематичних кредита, уређење лоше активе и с тим у вези прецизирања појединих одредаба које се односе на реструктурирање и уступање потраживања, унапређење третмана непокретности које банке узимају као средство обезбеђења, као и усклађивање са Законом о платним услугама („Службени гласник РС“, бр. 139/2014).

На истој седници усвојена је и Одлука о изменама и допунама Одлуке о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки банке („Службени гласник РС“, бр. 61/2016) ради имплементације Акционог плана за спровођење Стратегије за решавање питања проблематичних кредита – кроз унапређење регулаторног третмана реструктурираних потраживања, затим ради бољег праћења квалитета активе – кроз усаглашене дефиниције проблематичних и реструктурираних потраживања, као и ради либерализације појединих регулаторних захтева у вези са средствима обезбеђења и елементима кредитног досијеа банке, без умањивања достигнутих стандарда банкарског пословања.

Такође, усвојена је и Одлука о изменама и допунама Одлуке о извештавању банака („Службени гласник РС“, бр. 61/2016) ради имплементације Акционог плана за спровођење Стратегије за решавање питања проблематичних кредита, с циљем бољег праћења квалитета активе, кроз увођење нових, односно измену и допуну постојећих извештаја, у складу са усаглашеним дефиницијама проблематичних и реструктурираних потраживања.